

Maria Groot, onderzoeker RIKILT over gebruik van kruiden in diervoeding:

'Kruiden kunnen extra zetje geven'

Kruiden zijn soms een prima alternatief voor antibiotica. Volgens onderzoeker Maria Groot kunnen kruiden en natuurproducten vooral preventief worden ingezet. Daardoor kan het gebruik van antibiotica sterk worden teruggedrongen.

Tekst: Richard Stegers
Beeld: Gerard Burgers

Het gebruik van antibiotica in de veehouderij staat sterk onder druk. Het gevaar van antibioticaresistentie ligt op de loer. Er bestaat grote bezorgdheid over, omdat die resistentie in sommige gevallen ook kan worden overgedragen op de mens. De oprukkende MRSA-bacterie is hier een goed voorbeeld van. Vermindering van het antibioticagebruik is dan ook de inzet van veel partijen. Maar zijn er alternatieven? Maria Groot vindt van wel. Zij is onderzoeker bij RIKILT - Instituut voor Voedselveiligheid, onderdeel van Wageningen UR.

Antibiotica staan volop in de aandacht. Er wordt teveel gebruik van gemaakt.

„Dat is voor iedereen wel duidelijk. Als antibiotica worden ingezet voor acute infecties vormt dat geen probleem. Het gevaar zit in het veelvuldig gebruik van antibiotica als preventief middel of als groeibevorderaar.”

Waarom gebruiken veehouders zoveel antibiotica?

„Het is een relatief goedkoop middel om je resultaten te verbeteren. Je kunt er ook een slecht management mee maskeren. Maar uiteindelijk bewijs je jezelf en de sector een slechte dienst. Veilig vlees moet veel waard zijn. Als consumenten het vertrouwen kwijtraken, ben je verder van huis en betaal je een dure prijs. Dat besef groeit overigens. Vandaar dat

Maria Groot: „Kruiden kunnen vooral iets betekenen voor de darmgezondheid.”

steeds meer initiatieven zijn gericht op het terugdringen van het antibioticagebruik.”

Wat zijn de alternatieven?

„Kruiden en andere natuurproducten zoals organische zuren, enzymen, pre- en probiotica zijn zeer geschikt. Het zijn overigens geen vervangers van antibiotica bij acute infecties. Er zijn wel een aantal kruidenmiddelen geregistreerd als diergeneesmiddel, maar dat zijn voornamelijk ondersteunende preparaten. De kracht van natuurproducten zit vooral in de preventieve werking. Door bepaalde kruiden toe te passen als veevoederadditief of als aanvul-

lend diervoeder kun je problemen voorkomen. Dat is natuurlijk veel beter, dan dat je in actie moet komen als de dieren al ziek zijn.”

Hoe werkt dat dan?

„Planten bevatten verschillende bioactieve stoffen zoals alkaloiden, glycosiden, saponinen, etherische oliën. De meeste medicinale stoffen zijn secundaire metabolieten. Dat zijn stoffen die de plant maakt als reactie op stress door bijvoorbeeld vraat of infecties met bacteriën, schimmels of virussen. De werking van de stoffen is daar meestal ook op gericht. Kruidenmiddelen of fytotherapeutica zijn natuurlijke stoffen met een complexe samenstelling. Hierdoor kunnen ze op verschillende systemen tegelijk aangrijpen, bijvoorbeeld op verbetering van de eetlust, het stimuleren van spijsverteringsfuncties, het activeren van het immuunsysteem, maar ze hebben ook antimicrobiële werking. Bij fytotherapeutica gaat het om middelen op basis van plantenextracten. Planten worden dan ruim gedefinieerd en omvatten alles tussen gisten en bomen. Een extract bestaat

uit een combinatie van stoffen, waarbij het geheel meer is dan de samenstellende delen.”

Aan welke kruiden moet je dan denken?

„Er zijn veel etherische oliën met antimicrobiële activiteit zoals oregano, kaneel, tijm, rozemarijn. Maar er zijn meer kruiden zoals peper en knoflook die een positief effect op de gezondheid hebben. De werking bestaat uit stabilisatie van de darmflora, waardoor dieren beter door stressperiodes komen, beter groeien en minder uitval vertonen.”

Zijn het wondermiddelen?

„Dat is overdreven. Je moet het zien in combinatie met andere managementfactoren, zoals welzijn, voer en klimaat. Maar natuurproducten zijn al jaren op de markt en hebben zich in de praktijk bewezen. Veel werkzame stoffen zijn ook door wetenschappelijk onderzoek aangetoond. Ze kunnen wel degelijk iets betekenen, met name voor de darmgezondheid. Ze kunnen net dat extra zetje geven, waardoor dieren tijdens stress-

Naam

Maria Groot

Geboren

8 juni 1958 in Enkhuizen

Carrière

1985 Afgestudeerd als dierenarts aan Universiteit van Utrecht

1986 Onderzoeker vakgroep Zoötechniek van de faculteit Diergeneeskunde

1987 Onderzoeker histologisch hormoononderzoek, eerst bij Rijksdienst voor de Keuring van Vee en Vlees en later bij RIKILT

volle perioden niet ziek worden of minder hard groeien. Maar de effecten zijn niet altijd zichtbaar. Het voorkomen van problemen zie je niet.”

Hoe kunnen varkens- en pluimveehouders kruiden in hun voerstrategie toepassen?

„Dat kan op vele manieren en verschilt per bedrijfssysteem. Er zijn al veel producten met kruiden voorhanden en de markt groeit. In het Fyto-V project is onderzoek gedaan naar veelbelovende preparaten. Momenteel loopt het vervolgproject Natuurlijk Gezond. Er zijn stalboekjes per sector gemaakt met informatie over wanneer je welke natuurproducten het beste kunt inzetten. Verder worden er workshops gehouden en praktijkervaringen teruggekoppeld.”

Is het een dure oplossing?

„Dat valt wel mee. Als door het gebruik van kruiden het antibioticagebruik wordt beperkt en de bedrijfsresultaten verbeteren, is er juist veel te winnen. De consument zal dat zeker weten te waarderen.”

EXPERIMENT

Er wordt de komende drie jaar een experiment uitgevoerd om een keten van een tiental varkens- en pluimveebedrijven antibioticavrij te krijgen. Minister Verburg trekt daar 8,4 ton voor uit. De minister wil het antibioticagebruik in de veehouderij in 2011 met 20 procent hebben teruggebracht en ze wenst een verdere verlaging in de jaren daarna. Het Innovatieprogramma Antibioticavrije Ketens richt zich op vier doelen: het volledig uitbannen van preventief gebruik van antibiotica, het zeer strikt beperken van het therapeutisch gebruik van antibiotica, het nemen van maatregelen om besmettingsrisico's zo klein mogelijk te maken en het versterken van de weerbaarheid van dieren. Maria Groot van RIKILT gaat informeren of het gebruik van kruiden in het experiment kan worden opgenomen.